

Nr 498

Av herr Stefanson m. fl., om ökade anslag till yrkesutbildning.

(Lika lydande med motion nr 602 i Andra kammaren)

Inom betydande områden av svenskt samhällsliv råder f. n. stor brist på yrkesutbildad arbetskraft. Det gäller såväl näringslivet som den allmänna sektorn. Frågan om tillräcklig utbildningskapacitet för dessa bristområden utgör ett allvarligt inslag i samhällsbilden. Låt oss bara peka på byggnadsbranscherna, där bristen på yrkesskickliga arbetare inom flera yrken utgör en av bromsarna på vår bostadsproduktion. Men även många andra branscher hämmas i sin utveckling av brist på yrkeskunniga medarbetare.

Trots en relativt snabb utbyggnad av yrkesskolornas resurser har köerna av inträdessökande elever vid våra yrkesskolor tilltagit under de senaste åren. Speciellt i en sådan situation är det naturligtvis ytterst angeläget att tillvarata alla de resurser till yrkesutbildning som finns och då även den utbildningskapacitet som näringslivet på olika områden kan ställa till förfogande. Näringslivets insatser inom yrkesutbildningen är dock inte enbart av betydelse eller av intresse i en bristsituation som den nu rådande.

Den systematiserade utbildningen inom företaget, antingen den sker inom företagsskolor, inbyggda verkstadsskolor eller som utbildning av lärlingar i hantverksföretag, erbjuder många positiva sidor. Den är aktuell, såväl till innehåll som till kvalitet, och eleverna får samtidigt med en planbunden utbildning även värdefulla erfarenheter från det dagliga livet i ett företag. Därigenom blir utbildningen levande och väl anpassad till aktuell yrkестeknik och tidsenliga arbetsmetoder.

Företagsutbildningen anpassar sig även efter behovet av arbetskraft. Det är just yrken och företag som har användning för flera skickliga yrkesmän, som i första hand intresserar sig för dessa utbildningsformer och tar in elever i företagen.

Dessutom utgör utbildningen inom näringslivet för det allmänna synnerligen ekonomiskt fördelaktiga utbildningsvägar. Det framgår bl. a. vid jämförande studier i statsverkspropositionen.

Statsrådet Edenman ger i sina direktiv till yrkesutbildningsberedningen uttryck för uppfattningen att företagens insatser på detta område kommer att få allt större betydelse när han där förutsätter, »att det sannolikt blir nödvändigt att i större utsträckning än hittills ta näringslivets resurser i anspråk för yrkesutbildningen». Det är därför viktigt, framhåller statsrådet, »att företagsskolorna och de inbyggda skolorna inte bara blir betraktade som komplement till samhällets yrkesskolor utan som med dessa samordnade och likvärdiga utbildningsvägar».

Yrkesutbildningen inom hantverket är även ur kvantitativ synpunkt av stor betydelse. Som exempel kan nämnas, att uppskattningsvis 5 000—5 500

elever för närvarande torde utbildas inom hantverksföretag med stöd av statsbidrag. Denna siffra kan jämföras med de centrala verkstadsskolornas elevantal, vilket höstterminen 1962 var cirka 6 900.

Mot denna bakgrund anser vi, att det statliga stödet till utbildningen inom företagen borde ha fått en mer generös behandling i årets statsverksproposition. I alla händelser borde statsbidragen ha tillagts en kompensation för kostnadsutvecklingen under den tid som förflutit sedan de nu gällande bidragsbeloppen fastställdes.

Kungl. överstyrelsen för yrkesutbildning beräknar, att kostnaderna stigit med cirka 25 % sedan riksdagens beslut 1958 om nuvarande stöd till företagsskolor och inbyggda skolor utformades. I likhet med yrkesöverstyrelsen föreslår vi därför en motsvarande höjning av bidragen. Detta skulle medföra en anslagshöjning med 4,4 milj. kr. utöver departementschefens förslag. För lärlingsbidragens del skulle det bli fråga om en höjning från 2 000 till 2 500 kr. i grundbidrag och från 1 200 kr. till 1 500 kr. i kurstillägg för teoriundervisning. Grundbidraget avser som bekant en treårig utbildning. Motsvarande bidrag till lärlingsutbildning inom byggnadsbranschen uppgår till 1 100 kr.

Vi föreslår att lärlingsbidragens belopp justeras så att de automatiska kostnadshöjningarna blir kompenserade. Höjningen bör avse såväl grundbidragen som kurstilläggen för teoriundervisning. I likhet med överstyrelsen föreslår vi även, att denna uppräknings av anslagen skall gälla för de inbyggda verkstadsskolorna och företagsskolorna.

Yrkesöverstyrelsen har i årets petita liksom tidigare föreslagit att antalet bidragsrum skall ökas så att det motsvarar ungdomens yrkesutbildningsbehov. Enligt överstyrelsens mening, vilken vi delar, bör antalet bidragsrum bestämmas av Kungl. Maj:t så att överstyrelsen kan erhålla möjlighet att varje år bevilja bidrag till lärlingsutbildningen i den omfattning som motsvarar efterfrågan.

Den av överstyrelsen i andra hand föreslagna ökningen av antalet bidragsrum från 1 900 till 2 100 är enligt vår mening ett minimum för att möta det ökade intresset för lärlingsutbildning. Ökningen av antalet bidragsrum skulle vid ett förhöjt grundbidrag kosta 130 000 kr.

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställas,

att riksdagen måtte anvisa ett förslagsanslag av 112 400 000 kr. till Driften av lokala yrkesskolor och ett förslagsanslag av 3 387 000 kr. till Främjande av lärlingsutbildning hos hantverksmästare m. m.

Stockholm den 26 januari 1964

Stig Stefanson

Gunnar Wallmark

Mary Hultell

Torsten Andersson